

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. III. De Causis ab Observatione Festorum excusantibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

decur comparatio intra decem dies v. g. & decimus dies sit festum, dubium est, an valeat. Quidam apud *Castro Palag p. 7. n. 3.* negant; alii tamen probabilius affirmant. Sed quo die facienda sit comparatio inter se non conveniant, quibusdam asserentibus, eam in proximum diem habendam esse differendam, aliis decimum diem praeveniendum existimantibus. Quod si iudex sit in loco, ubi non est festum, reus autem in loco, in quo est festum, existimat *Bonacina ad observ. sabbat. punct. 2. num. 19.* valere citationem: secus existimat de sententia utpote iudicis locum, non dei, uti citatio spectante; adeoque secundum eisdem regulas metienda.

Invalidum similiter & illicitum est examen testium, non solum, si necdum fuerit inchoatum praevio juramento, quod in die festo praestari nequit, sed etiam si inchoatum fuerit, seclusa consuetudine, juxta *Bonacina sup. n. 21.* & alios ab ipso citatos contra tunc Canonistas, putantes testimonium tunc retrahi ad diem juramenti.

Denique prohibita ob strepitum est sententiae executio *Leg. fin. C. de feriis*: immo probabilius est nulla. Vide *Suarez c. 30. num. 11.* Nihilominus advocatus die festo licet iudex processui; quae didicit, scripto mandat; iudicem etiam scripto informat; privatim cum procuratore de lite agis, consilia pro clientibus conficit &c. Similiter juxta Doctores communius licita est appellatio, quae etsi ad actus judiciales pertineat, consuetudine tamen non videtur sub eisdem prohibita.

Judicium arbitri, si sit verus arbiter & iudex, adeoque procedens modo judiciali, similiter prohibetur, ut deciditur *L. Omnes res C. de feriis*: secus si non sit iudex, sed solum amicus compositor.

Denique prohibetur die festo juramentum judiciale *c. 1. de feriis*. Ex quo capite *Suarez c. 30. n. 17.* & plures alii idem docent de extrajudiciali, quando per illud firmantur mercatus & contractus, similiaque pacta. Nihilominus licitum est iuramentum, & tractatio causae judicialis, si necessitas urgeat aut pietas exadeat, ut *c. 11.* habetur.

QUAESTIO III.

De causis ab observatione Festorum excusantibus.

Quid si per accidens in festum incidat.

23. Idem est de examine testium, etiam praevis ad festum inchoato, seclusa consuetudine.

Idem denique est de sententiae executione.

Secus est de quibusdam aliis advocati functionibus.

Quid de iudicio arbitri.

24. Et juramentum iuramentum iudiciale quam extrajudiciali.

25. De causis ab observatione iuramentum iudiciale quam extrajudiciali.

quam quatenus negativum, ob cultum divinum, quem ratione affirmativi praescribit, utique brevi spatio per missa audicionem exhibendum. Quanam autem causa ab audicione missae, & consequenter ab observatione hujus praecipii, qua affirmativi excusent, videndum est in materia de sacrificio missae, *Quest. 16.* Quare de causis ab eisdem, quatenus negativum est, observatione excusantibus, restat agendum.

Atque in primis excusatio necessitas sustentandi seipsum vel propriam familiam, estque ipsa potissimum attendenda ex statu personae vel familiae, utpote per operis alias prohibiti exercitium promovendo, aut conservando, & per abstinentiam ejusdem operis notabiliter laedendo. His enim concurrentibus sufficiens aestimatur necessitas. Quod si de eius sufficientia dubitetur, recuratur ad iudicium viri prudentis, maxime confessorii, vel parochi, qui insuper dispensationem, si opus fuerit, ex usu & consuetudine, adhibere poterit, & sic insufficientiam causae supplere.

Hinc primo excusantur pauperes, aliter victum & amicum comparare non valentes: uti & pater, competentem filiabus suis dotem, alias non comparabilem, suo labore procurans. Secundo agricolae tempore messis, fatores & vindemiatores timentes periculum, sive ob pluviam, sive ob concursum militum, sive aliunde. Tertio coquentes lateres, calcem, vitrum &c: quae opera inchoata non possunt sine damno notabili interrumpi. Quarto famuli & uxores, qui praecipio heri vel mariti coguntur laborare, alioquin domo excludendi aut male tractandi: modo tamen praecipuum illud in contemptum diei Festi & Ecclesiasticae potestatis non imponatur; prout aliquando ab haereticis imponi constat: tunc enim opera mandata sunt omnino illicita. Similiter si famuli & famulae diebus ferialibus ita occupentur, ut suis vestibus resarciendis tempus non inveniunt, eas in die festo resarcire possunt.

Quinto excusantur barbitonfores, ubi & quatenus est justa & a praelatis scita a tolerata consuetudo: quae apud rusticos, veluti tota die in agris versantes, facilius honestari & tolerari potest. Sexto sartores, dum res non patitur dilationem, ut contingit in conficiendis vestibus lugubribus, sponforum, & alijs, quarum pro tunc est indigentia ad decentiam status, vel dum alias timeat notabile incommodum.

Sicut ab observatione festi excusat necessitas privata, ita multo magis publica. Hinc excusantur milites tempore belli aggeres vel muros extructes, operarii pontes & vias publicas, sine dilatio reificiendas, reparantes, vel alia obsequia, sine incommodo non differibilia, pro bono publico praestantes.

26. Ab observatione ejusdem quatenus negativum excusatur necessitas propria.

27. Hinc excusantur pauperes. Agricola.

Coquentes lateres, calcem, vitrum &c. Uxores, famuli & ancilla quando excusantur.

28. Barbitonfores.

Sartores.

29. Item excusatur necessitas publica.

30. *Vii & necessitas proximi.*

Excusat quoque necessitas proximi. Hinc chirurgus, pharmacopola &c. licet in die festo operari ad succurrendum infirmo, ad extinguendum incendium, & ad quævis proximi mala gravis momenti avertenda. Hinc etiam licet in die festo seruiliter operari, ut ex lucto per elemosynam succurratur, notabili & certa pauperis indigentia, cui aliter succurri nequit; secus si illi aliter subveniri commode possit.

Atque occursum lucris cessantibus.

Excusat etiam occursum lucris, certo anni tempore transitorio, prout Ecclesia indulget idcirco piscationem halecum. Idem est de aliis piscibus, similiter occurrentibus, & quouis alio lucto transitorio, quolibet modo repente occurrente: lucrum enim tunc cessans reputatur pro damno.

31. *Ac denique dispensatio, & cui comparat illam dare.*

Denique excusat dispensatio, quam dare potest Pontifex, Episcopus, imo & parochus, iuxta ante dicta: nullatenus autem iudex secularis, qui etiam nequit laicum, de licentia Episcopi laborantem, sub pretextu suæ prohibitionis punire, prout declaravit Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretante teste Diana p. 4. Tract. 1. Res. 94.

QUESTIO IV.

Quid Locus Sacer, & quid in eo fieri prohibeatur?

22. *Quis hic consecratur locus sacer, & qua loca comprehendat.*

NOMINE loci sacri hic intelligitur omnis ille, qui publicâ Episcopi auctoritate deputatus est ad sacramenta ministranda, vel divina officia peragenda. Quales sunt Ecclesia consecrata vel benedicta, cæmeterium pro sepulturis fidelium publicè deputatum, & oratoria publica per Episcopum deputata ad diuinum cultum. Secus est de oratoriis privatis, sedem consecratam, aut benedictam. Quoties autem in loco sacro fit aliquis actus, ob loci reuerentiam ab Ecclesia prohibetur, committitur sacrilegium: lex enim humana potest materiam virtutis, alioquin liberam, facere necessariam; idque facere censetur eo ipso, quo similem materiam recipit.

33. *In eo in primis prohibentur fieri actus Ecclesiam polluentes.*

Prohibet primò Ecclesia illos actus, qui locum sacrum polluant, ut sunt homicidium culpabile, iniurijsa humani sanguinis effusio, humani seminis effusio mortali ter peccaminosa, sepultura excommunicati vitandi aut pagani. De quibus vide materiam de sacrificio missæ, quest. 11. n. 117. & seqq. Putat tamen Layman l. 5. Tr. 5. c. 5. n. 2. & alii, per prædictos actus nullum locum violari, sic ut reconciliatio ne indigeat, nisi sit consecratus vel benedictus auctoritate Episcopi. Verùm sufficere deputationem, quæ est instar benedictionis, & facit, ut loca ad usus profanos redire non possint, docet Sanchez lib. 9. de matrim. disp. 15. n. 39. Bonacina Tom. 2.

An per eos sic violatur ut reconciliatio indigeat seclusa consecratione & benedictione.

disp. 3. q. 6. punct. vlt. n. 5. & alii; & quoad cæmeteria colligitur ex c. vn. de consecrat. Ecclesia.

Petes: An per præfatos actus inferatur gravis irreuerentia locis sacris, etiam seclusa lege positiva, ut proinde antecedenter ad eam sit sacrilegi, & in detestationem sacrilegi Ecclesia inflixerit hanc penam, quod nimirum per illos loca sacra polluantur? Resp. neg. cum Sanchez sup. n. 4. & aliis contra Suarez c. 3. n. 8. non enim apparet tam gravis irreuerentia ex natura rei per hoc, quod v. g. sepeliatur paganus, & excommunicatus in loco sacro, potius, quam mortuus in malo stat; idem est de copula conjugali, si (quod passim docent) per illam etiam polluat locus sacri. Nec etiam apparet, cur, seclusa lege Ecclesie, potius sit graviter sacrilega effusio sanguinis in loco sacro, quam gravis effusio, vel percussio sine effusione sanguinis. Idem est de tactibus impudicis aliisque peccatis sive internis, sive etiam externis.

34. *Seclusa Ecclesia prohibitions prædictæ actus non sunt mortaliter sacrilegi.*

Nihilominus apparet posse peccati contra reuerentiam loci sacri, etiam citra legem Ecclesiasticam, spectato jure seu ratione naturali; prout iuxta communem apprehensionem videtur rectè ratione repugnare v. g. exoneratio ventris facta in Ecclesia citra necessitatem &c. secluso tamen contemptu, prohibitione positiva rariùs aut nunquam erit sacrilegium mortale, sive sit opus aliquo peccaminosum, sive indifferens.

At factum veniale.

Secundò prohibentur in loco sacro placita secularia: immo omni robore firmata carent ex c. Decet de immunitate Ecclesiarum in 6. idque non tantum ubi de sanguinis effusione & corporali poena agitur, sed omnino generaliter, ut patet ex verbis nulla inibi causa per laicos, criminalis maxime, agitur, sed loca eadem à laicorum cognitionibus aliena &c. Secus est de iudiciis Ecclesiasticis, & aliis quibusdam actionibus jurisdictionis secularis, cum placito spiritusque judiciali similitudinem habentibus, ut sunt electio, præsentatio, collatio doctoratus, auctoritate regiæ conferendi, & similes, ut notat Suarez hic c. 4. n. 13.

35. *Secundò in loco sacro prohibentur actus secularium.*

Tertiò prohibentur in loco sacro citato universitatum & societatum quarumlibet concilia & conciones, quando scilicet materia est temporalis & secularis; loci materia est temporalis & secularis; loci materia est pietatem. Quartò ibidem prohibetur mercatus fieri in Ecclesiis earumque cæmeteriis. Excusat tamen facti necessitas, presertim si versantur res ad usum temporali necessariæ; item usus. Saepè etiam est parvitas materiae, Quintò prohibetur futurum c. Quisquis 17. q. 4. ubi dicitur sacrilegium committitur, auferendo sacrum de sacro, vel non sacrum de sacro, sive sacrum de non sacro. Existimat tamen Lessius

36. *Tertiò concilia & conciones de materia temporalis.*

37. *Quintò futurum.*